

Ponad podziałami – 9. edycja projektu „Blżej siebie. Zachować pamięć” w XV LO w Łodzi

W dniach 14-15 września 2016 miała miejsce już dziewiąta edycja międzynarodowego projektu -odbywającego się pod patronatem MEN i ORE oraz Instytutu Yad Vashem – „Blżej siebie. Zachować pamięć”. Spotkały się ze sobą trzy szkoły: Yarden High School z Ma`ale Efrayim, Pisgat Zeev School z Jerozolimy i XV Liceum Ogólnokształcące w Łodzi. To stanowi niebagatelną liczbę młodzieży: 70 osób z Izraela i 50 z Polski!

Pierwszego dnia uczestniczki i uczestnicy projektu brali udział w warsztatach integracyjnych, które odbyły się w pięknym hotelu z tradycjami - Grand - na ulicy Piotrkowskiej. Przybyłych gości, w imieniu Dyrektor Ewy Kaczorowskiej i nauczycielek: Anety Jachimowskiej, Dominiki Maciaszek oraz Małgorzaty Pawłowskiej powitała koordynatorka projektu Barbara Matusiak. Następnie młodzież polska uczyła izraelską poloneza, Izraelczycy i Izraelki zapraszali do swoich tańców narodowych. Były też wspólne śpiewy [m.in. „Havanagila”, „Shalomalejchem”]. Uczennice i uczniowie pracowali również nad słownikiem, szukając dla angielskich słów odpowiedników w językach hebrajskim i polskim. Były też spontaniczne, prywatne rozmowy o zainteresowaniach, rodzinach, szkołach, które unaoczniły prawdę, że między młodymi ludźmi z obu krajów nie istnieją podziały – więcej ich łączy, niż dzieli.

15 września spotkanie miało już odmienny charakter.

Wszyscy szli szlakiem pamięci: zwiedzali cmentarz żydowski na ulicy Brackiej, opowiadając jednocześnie o dziejach oraz kulturze Żydów łódzkich wpisanych w dynamiczny i dramatyczny zapis historii Łodzi. Młodzież odwiedziła też miejsce szczególne, jakim jest Stacja Radegast, z której w okresie niemieckiej okupacji ruszały transporty ludności żydowskiej do obozów zagłady i obozów koncentracyjnych. Ważne było to, że narracje obu grup się przenikały, łączyły i uzupełniały. Byliśmy naprawdę razem.

Razem spędziliśmy też czas w Manufakturze, co stanowiło oddech przed najtrudniejszym emocjonalnie modułem spotkania, wizytą studyjną na terenie byłego obozu zagłady Kulmhof nad Nerem oraz miejsc pochówku pomordowanych w Lesie Rzuchowskim.

Tu znowu narracje historyczne się połączyły. Mimo że największą liczbę ofiar niemieckich zbrodniarzy stanowiła tu społeczność żydowska, to przecież pośród ofiar znaleźli się też Cinti z Austrii, żołnierze radzieccy, dzieci z czeskich Lidic, polskie dzieci z Zamojszczyzny, polscy księża i zakonnice, żołnierze Armii Krajowej, pensjonariusze polskich domów opieki czy zakładów psychiatrycznych.

Uzewewnętrznieniem wspólnych emocji stała się polsko-izraelska ceremonia ku czci ofiar, która odbyła się w Lesie Rzuchowskim. Młodzież polska i izraelska recytowała w swoich językach te same teksty: „Jeszcze” Wisławy Szymborskiej, wiersz Abramka Koplowicza, psalm „Pan jest moim pasterzem”. Śpiewaliśmy „Imagine” Johna Lennona, „Mury” Jacka Kaczmarskiego oraz hymny obu państw. Szczególne wrażenie na naszych gościach zrobiło to, że Piętnastkowicze obok flag Łodzi i Polski mieli też flagi izraelskie, że umieli zaśpiewać z pamięci „Hatikwę”. Poczuli naszą empatię, zrozumienie i akceptację. Ceremonię zakończyło złożenie kwiatów i zapalenie świeczek pod pomnikiem ze znaczącym napisem „Pamiętamy”.

Jedna z izraelskich matek, która towarzyszyła swemu dziecku w podróży do Polski, powiedziała: *„Całe moje dzieciństwo było pogrążone w cieniu Holokaustu. Oboje moi rodzice ocaleli z Zagłady, tracąc jednocześnie swoje rodziny. Ta trauma prowadziła do nieustającego smutku, strachu przed innymi. Teraz wszystko we mnie pękło. Uwierzyłam na nowo, że ludzie*

mogą zacierać podziały, współczuć sobie i wspierać niezależnie od tego, z jakich wywodzą się naródów. Zrobiliście tutaj coś wspaniałego!”

Młodzież izraelska pytała, co znaczą słowa na pomniku, o czym mówią słowa „Murów”. Nauczyciele z Izraela, którzy po raz pierwszy brali udział w projekcie, pytali, dlaczego włączamy nauczanie o żydowskiej historii i kulturze do polskiej edukacji, wzruszała ich dbałość o miejsca upamiętniające tragedię ich narodu.

Również młodzież polska była bardzo poruszona, zaangażowana emocjonalnie, pełna powagi i godności.

Wiemy, że wkrótce się spotkamy – tym razem na ziemi izraelskiej. W listopadzie delegacja polska jedzie do Izraela na zaproszenie szkół z Ma`ale Efrayim i z Jerozolimy.

Projekt został dofinansowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Koordynatorka projektu: Barbara Matusiak